

๓. โภภียาบุริมปัญหา ๒๗

พระราชชาตรีถามว่า "พระผู้เป็นเจ้าของข้า ก็ชื่อที่พระผู้เป็นเจ้าของข้าว่า 'เจื่อนตันไม่ปรากฏนั้น,' เจื่อนตันนั้นอะไร?"

พระเถระเจ้าทูลตอบว่า "เจื่อนตันนั้น คือ กาลไกลที่เป็นอดีต."

ร. "ก็ชื่อที่พระผู้เป็นเจ้าของข้าว่า 'เจื่อนตันไม่ปรากฏนั้น,' ไม่ปรากฏทั้งหมดหรือ?"

ธ. "บางอย่างปรากฏ, บางอย่างไม่ปรากฏ."

ร. "อย่างไรปรากฏ อย่างไรไม่ปรากฏ?"

ธ. "ขอถวายพระพร ในกาลก่อนแต่เนี่ย อวิชาไม่ได้มีแล้วด้วยประการทั้งปวง, เจื่อนตันนั้นแหละไม่ปรากฏ; สิ่งใดที่ยังไม่มียอมมีขึ้น ที่มีแล้วยอมกลับไปปราศ, เจื่อนตันนั้นแหละปรากฏ."

ร. "ก็สิ่งใดที่ยังไม่มียอมมีขึ้น, ที่มีแล้วกลับไปปราศ, สิ่งนั้นขาดทั้งสองข้างแล้ว ย่อมถึงความว่างกลับไปไม่ใช่หรือ พระผู้เป็นเจ้าของข้า?"

ธ. "ขอถวายพระพร ได้."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของข้าจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟัง."

ธ. "ได้ทำต้นไม้ให้เป็นอุปมาในข้อนี้ว่า 'ก็แต่ว่าขันธทั้งหลายชื่อว่า พืชแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้น.'"

ร. "พระผู้เป็นเจ้าของข้าช่างฉลาดจริง ๆ."